

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accomodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam abundè
suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Feria Sexta. De Æternitate Poenarum infernalium.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56277)

FERIA SEXTA.

DE ÆTERNITATE POENARUM INFERNALIUŒ.

Partitio.

1. De pœnitentia non procrastinanda.
2. Quod inferni; œna sint æterna.
3. Cur iustum sit inferni pœnas æternare.
4. Qui corpus in pœnis æternet.

Memorare nouissima tua, ac præsertim æternitatem pœnarum infernalium, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURÆ.

Ierem. 17.

DESCRIBIT Ieremias Propheta ignem, quæ Dominus ad vindictam scelerum, hominumque flagitia castiganda immisurum se comminatur; ignem furoris & indignationis, quique in æternum non exstinguetur. Sæpe mecum tacitus cogitavi, quinquâ ignis ille fuerit, quidque per eundem Dominus designare voluerit. Verum S. Patrum vestigiis insistent, eorumque expositionibus acquiescens, credidi sub prophetiæ huius inuolueris pœnas infernales designari, quæ in igne semper ardenti, aq̄e diuina indignatione, ad delicta impiorum castiganda, eorumque iniustitias coarguendas, iugiter accenso consistunt; pœnas inquam æternas, sine & termino carentes, ac perpetuo duraturas, vereque metuendas. Super his hodiernæ orationis ædificium construam: utq; Spiritus Paraclæti, & gloriosissima Dei Mater auxilio & precibus adesse dignentur, nostras illis preces, prius AVE MARIA recitando, offeramus.

- I. Nihil in sacris literis magis obuium est, quam ad pœnitentiam mature, & dum tempus adest opportunum, agendum, bonaque opera interea dum hic operari licet, edenda, exhortatio: nulla namque post hanc vitam eius agendæ superest spes, nullus veniæ, aut misericordiæ est locus, nullaq; expectanda redemptio, tunc scilicet incallum vita præ-

Tom. 4. Bess. Aduent.

cesque funduntur, nam pœnæ cum semel cœperint, numquam desinent, sed in æternum duraturæ sunt. Primus testis sit Paulus: *Operemur bonum dum tempus habemus*: nam Gal. 6. post hanc vitam nulla operandi spes restat, nullum amplius tempus, nulli dies, nulli supererunt anni: sed vna æternitate in æternum extendenda tempora dimetiuntur.

Vates regius, æternitatem hanc prælagiens, genibus in terram prostratis, oculisque in cælum erectis, gemens obsecrabat: *Conuertere Domine & eripe animam meam, saluum me fac propter misericordiam tuam: quoniam non est in morte qui memor sit tui*, nemo inquam, qui te post hanc vitam laudet, benedicat, tibi que confiteatur, ac multo minus qui per pœnitentiam ad te conuertatur. O verba aspera, atque omnem misericordiam excludentia! si interea dum viuimus pœnitentiam non egerimus, post mortem nemo eandem sese agere posse speret. Quid igitur cogitas impudens & contumax peccator, qui de pœnitentia agenda modo parum sollicitus es? qui vitæ florem elabi sinis, vitiis tempore transigis, omnemque ætatem peccando consumis, vitæ emendationem pœnitentiamque in senectutem vltimam & decrepitam differens: forsitan post mortem pœnitentiæ tempus putas superesse; sed erras, post fata siquidem sera est vitæ melioris promissio.

Prudens paterfamilias verno & æstiuo tempore, quando oportunitas est optima, ædificia collapsa restaurat, macerias dissolutas reparat, nec in tempus hibernum dum hyems & procellæ brumales fruunt, id ipsum differt. Prouidus etiam nauarchus interea dum æquora strata silent, & mare tranquillum est, quæ navigationi peropportuna sunt comparat, laxatas nauis compages restaurat, ac sese aduersus tempestatem communit: ne forte procella inopinato superueniente, ventisque vehementer ingruentibus graue naufragij periculum incurrat, ac tum restorationem nauis, cum minus opportunum est, adornare compellatur: Ita quoque quamdiu vitæ huius malacia & tranquillitas arridet, diligenter præparanda sunt ea quæ ad alterius

E e rius

rius vitæ iter necessaria videntur: bona inquam & sincera confessio, integra ac plena satisfactio, fidelis contritio, ac sancta pœnitentia, ne fortasse repentina diuinorum iudiciorum procella oppressi, tum cum voluerimus, eandem minus agere valeamus.

Iud. 14.

Egregia id Dominus similitudinæ demonstrauit, *Quis rex, inquit, iturus committere bellum cum alio rege, non prius cogitat sedens, si possit in decem milibus occurrere ei, qui cum viginti milibus venit ad se? alioqui illo adhuc longius agente, legationem mittens rogat ea quæ pacis sunt.* O infelix & stolidus peccator, qui quotidie regni cœlorum, Angelos & dæmones numinis sui maiestate percipienti, cuiusque potentia tanta est, vt terram respiciat & faciat eam tremere, aduersaris, qua fronte bellum ei indicere audes: cur non potius mille per diem preces, quæ sunt veri animæ legati, præmittis, quæ pacem postulent? cur non peccatorum veniam flagitas, interea dum adhuc procul abest: noli expectare cum diuinæ iustitiæ mucro ceruicibus impendet, noli in alteram vitam pœnitentiam differre: tunc namque omnis conuersio inuutilis erit.

2. Mach. 13.

Hinc sapienter olim dixisse mihi visus est Abia Rex Iuda, qui post Ieroboam regnum tenuit, *Edij Israel, nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia non vobis expedit.* Quasi diceret: Tempus veniet, quo pacem desiderabitis, sed denegabitur vobis. Eisdem verbis alloqui cæcos illos peccatores volo, qui instar gigantum cœlo bellum mouent; montem monti imponere gestientes, superbiam superbiæ; peccatum peccato addentes: *Peccatores nolite pugnare contra Dominum patrum vestrorum, quia non vobis expedit: cupietis enim pacem, sed minime impetrare poteritis, at metuendum est, ne idem vobis accidat; quod impio Antiocho Regi Syriae.*

1. Mach. 9.

Hic enim cum sapius cœlo bellum indixisset variaque in dilectum Deo populum crudelitatis genera exercuisset; pacem tandem aliquando inire volens, ingrati tudinisque suæ veniam postulans, nunquam me-

ruit exaudiri, orabat, nimirum, *Deum, à quo Hab. 1.2. non erat misericordiam consecuturus.* Idem omnino accidit profano Elau, de quo Paulus scribit, *Quo dno inuenit locum pœnitentiæ, quæ cum lacrymis exquisisset eam.* Non quod hinc efficere velim, pœnitentiam ad omnia peccatorum genera expianda non sufficere: at quod pœnitentia illius sincera nõ esset, sed fucata, qualem vt plurimum ostendunt ij, qui eandem vsq; in vltimum vitæ articulum differunt: quod figura è libris Mosâicis petita manifestum faciet.

Permisit olim Dominus, vt si quis inter *Leu. 25.* Israelitas domum in ciuitate libera vendidisset, intra anni spatium, persoluto precio eandem repetere ac redimere posset: si vero anni spatium elapsum foret, nulla eius habendæ spes superesset. Origenes mysterium exponens, ait per domum hanc, cœlestè illud habitaculum designari, de quo locus Apostolus ait, *Domum habemus non manu factam, 2. Cor. 5. æternam in cœlis.* Peccator itaque magnæ huius ciuitatis inquilinus & ciuis, dum aliquod peccatum admittit, turpiter eam diuidit, sed infinita legislatoris bonitas integram vitæ huius annum elargitus est, quo eandem pœnitentiæ operibus redimat, sed illo euoluro nullum amplius emendi ius aut spes superest, nec in altero mundo vllus veniæ locus restat.

Eleganter hoc expressit Psalmographus, *Psal. 27.* dicens: *Numquid mortuus facies mirabilia, aut medici suscitabunt; & confitebuntur tibi: numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam, & veritatem tuam in perditione: numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua, & iustitias tua in terra obliuionis.* Quem locum S. Hieron. exponens, ait loco, *aut medici suscitabunt?* vt. Vulgata habet, *Hebraicos fontes præferre, aut gigantes resurgent & confitebuntur?* & per illos gigantes intelligi Angelos, idque propter vires, quæ naturaliter illis insunt. Ita namque illos appellauit Iob, *Sed & gigantes Iob. 26. gemunt sub aquis tormentorum,* quæ interpretatio si locum capiat, indicare Psalmista voluit: si Angeli de resurrectione desperent, multo minus homines fragiles & imbecilles posse ad vitam resurgere.

E qui-

E quibus omnibus conatus sum ostendere, nullam post hanc vitam gratiam sperare, & animas quæ semel infernalibus suppliciis traditæ sunt, nullam redemptionem aut misericordiam expectare debere, denique pœnas quæ apud inferos tolerandæ sunt semper duraturas, & nullo vnquam æuo terminandas. Quod ipsi si assidue animo voluerimus, nemo nostrum, credo, esset, quin mundum desereret, solitudinem amaret, ac vitam monasticam amplecteretur. Hinc bene mihi dixisse visus est Salomon: *Memorare nouissimam tuam, & in æternum non peccabis*

Eccles. 7.

Nullum enim, ô homo, aduersus scelera tua peccandique consuetudinem antidotum melius aut salutarium, quam infernalium pœnarum æternitatem semper ob oculos habere. Hanc hodie animabus vestris insculpere conabor, duas in partes diuisam: prima disquiram, num pœnæ illæ æternæ sint; altera, num æquum sit & iustum, tanta eadem temporis periodo circumscribi, & omnem duobus hisce circulis includam æternitatem, ad oculos demonstrabo.

Error Originis, qui credebat, dæmones aliquando redimendos.

Li. 22. de ciu.

Fuerunt olim aliqui, à veritate & vniuersali omnium Christianorum fide nimium quantum recedentes, qui crediderunt ac docuerunt, pœnas infernales non futuras æternas, sed eas tandem aliquando, quæ Dei misericordia est, in tempore finiendas, damnatosq; demum suppliciis eripiendos. Hunc in Origene errorem culpauit Augustinus; credebat enim ille, dæmones aliquando à pœnis inferni liberatum iri, eorum supplicia finem habitura, Deumque post longa annorum curricula ijs reconciliandum. Sed à longo iam tempore opinio hæc velut erronea, & Scripturæ auctoritatibus, & maxime loco Apocalyp. 20. repugnans, ab Ecclesia condemnata fuit. Quod & euidentissima ratione asseri potest: Si enim dæmones Orco aliquando eximi, à suppliciis liberari, damnatioq; eorum finem debet accipere; ipsi quoque ad eundem modum, Angeli cælo deurbari, æternaque beatitudine detruendi possent, atque ita nihil de ipsa beatitudine certi statui.

Alij quoque, sed longe post tempora Originis, eodem imbuti errore, crediderunt, ipsam damnatorum pœnam finem habituram. Innitebantur hi potissimum verbis illis Matthæi, quibus dicitur sceleratus quidam à iudice carceri traditus, è quo non egressurus sit, *donec nouissimum quadransent Matth. 5. persoluerit*; vnde inferebant eum debito persoluto liberandum, sed errabant, nam donec hoc loco non innuit, eos tandem aliquando egressuros aut liberatum iri, sed negatiue hic capitur, vt in plerisque aliis Scripturæ locis, & imprimis illo Genesios: *Coruus non est reuersus, donec sicarentur aquæ; constat tamen, coruum non amplius ad arcam rediisse; item illo Psalmorum: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*; neq; enim hic innuitur, Christum, post omnium gentium conuersionem, non amplius, ad Patris dexteram confecturum, sed in omnem æternitatem eandem sedem habiturum; item alibi: *Orietur in diebus eius iustitia & abundantia pacis, donec auferatur luna; id est, in sempiternum; certum est enim, lucidum illum orbem nunquam auferendum. Adeo vt ipsa d. nec hoc & aliis locis pro æternitate capiatur.*

II.

Nemo igitur sibi persuadeat, pœnas has aliquando terminandas; aut neget, easdem perpetuas esse, certum namq; est, numquam eas finem habituras.

Vnde Innocentius Papa tertius: *Nullus Lib. 3. de ergo sibi blandiatur, & dicat: Quia Deus non contemptus in suam irascetur, nec in æternum indignabitur, mundi 6. 10. sed miserationes eius super omnia opera eius, quin cum iratus fuerit, non obliuiscetur misereri, nec quidquam eorum, quæ fecit Deus, odiuit. O spes inanis! ô falsa præsumptio! Non credat, frustra errore deceptus, quod aliquo pretio sit redimendus, quoniam in inferno nulla est redemptio. Ô verba horrorem nobis & metum incutientia, quæq; vel ferreum percellere petus queant.*

Hanc igitur vobiscum interdum æternitatem cogitate, rationis eam trutinam ponderate, iudicii que vlna eam demetiamini; ne infernales que enim commentum est aut anilis fabula, æternas esse. Ipsa namque in impios ferenda sententia, se non aliter feretur, *Item maledicti in ignem æternum, Marc. 3.*

Ee 2

num, Marc. 3.

2.76 ff.

num. & ibidem: *Ubi in supplicium in aeternum.* Marcus Evangelista tantundem habet: *Qui autem blasphemarit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti.* Aeternitatem hanc quoque toties inculcauit Paulus: *Qui poenas dabant in interitu aeterni, a facie Domini, & a gloria virtutis eius.* Item Iudas in Epistola sua Canonica, primo namque de Angelorum ruina loquens, ait: *Angelos vinculis aeternis sub caligine reueruauit.* Deinde de hominum damnatione: *Sicut Sodoma & Gomorra, & finitima ciuitates simili modo exfornicatae, & abeuntes post carnalem aeternam, factae sunt in exemplum ignis aeterni poenam sustinent.* s. Item in Apocalypsi sua Ioannes: *Fumus tormentorum eorum ascendit in saecula saeculorum, nec habent requiem die ac nocte qui adorauerunt bestiam.* E quibus omnibus concludamus necesse est, poenas has in aeternum duraturas.

Apoc. 14.

Ierem. 17.

Cap. 23.

Psal. 48.

Dicant & symbolum suum Propheta: Quotquot de tartari suppliciis olim locuti sunt, aeternitatem illis semper affinxerunt. Imprimis Ierem. ille, in quo, qui aliquot annorum spatio, sub tribus Regibus Iuda, Iosia nimirum, Ioachim, & Sedechia Ierosolymis uaticinatus est, ac tandem post urbis excidium captiuus in Aegyptum abductus, ubi a furentis populi multitudine, (vt quidem sentit Hieronymus) lapidibus obrutus exspirauit, is, inquam, hoc de illdem testimonium dedit: *Et relinqueris sola ab hereditate tua, quam dedi tibi, & erunt te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras, quoniam ignem succendisti in furore meo, & sicut in aeternum ardebit.* Et post sex capitum interuallum: *Et dabo vos in opprobrium sempiternum, & in ignominiam aeternam, quae nunquam oblivione delebitur.* Hic utrimque poenae sempiternae, tormenta non terminanda, & supplicia aeterna designantur. Multoque etiam clarius ac manifestius à Psalmographo: *Non dabit Deo placationem suam, nec pretium redemptionis animae suae.* Perinde ac si dixisset: *Omnia apud inferos aeterna sunt, & omnis spes vana, in casum impij Patri aeterno vnigeniti. Filij sanguinem in crucis ara effusum, qui olim iram eius placare & iratum demulcere poterat, offe-*

rent; efficax illud lytrum quo olim animae Deo reconciliabuntur, tunc inutile & infructuosum erit, ideoque mox subiungit: *Laborauit in aeternum, & uiuit adhuc in ignem.* Anne maioribus & praequantioribus testimonijs poenarum perpetuitatem stabiliri valeamus?

Obiter tamen notare vos uelim uerba illa: *Laborauit in aeternum*, quae hunc sensum pijs redem- dabunt. Semper patietur, nunquam tormento- nis eius habebunt finem, quidquid enim & spes super- quamdiu impij patiuntur, nihil illis prode- est. rit: poenas luant, debitum ferendo toleran- doque soluant, peccata flamma expient; de- debit tamen ne hilum minuunt, eadem post- centum annorum myriadas manebit obliga- tio, & iterum ad principium reuocanda. Est namque aeternitas instar orbitae, semper ver- tentis, & numquam quiescentis. Si enim à ne- fario Caino quis peteret, *Quanto iam tem- pore miser apud inferos torqueris?* A quinq;, responderet; annorum millibus: & à Dartha- ne, Chore, & Abirone: *A quot iam annis in inferni barathrum descendistis?* dicent, *A quater mille annis.* Et epulo, quamdiu flamma illa vorax depasta est? dicit, *Bis mille p- pemodum annis.* Si deinde ulterius peteretur, quot adhuc anni restarent, responsuros haud dubio existimem omnes, in aeternum, semper, & omne in aeternum; nulloque un- quam tempore tormentum nostrum finem habebit. Haec Bernar. dum cogitat horrescit, & exclamat: *Subueni mihi Deus meus, priusquam ad tormenta perueniam, priusquam me deuoret ignis gehennae, priusquam sine termino crucier in inferno.*

Res sunt, Auditores, quae lachrymis potius, quam uerbis explicandae sunt; ad aeternam si- gehennam damnati, tormentis perennibus excruciat, nullam liberationis spem habere, Herculeos etiam animos percellat. Si enim Iacob Patriarcha viginti trium anno- rum spatio filium quem mortuum putabat, Gen. 37. luxit (quando enim Ismaelitis uenditus erat Ioseph, non nisi sedecim habebat annos, quando uero deinde à fratribus agnitus fuit, unde quadraginta annorum erat, vt è capit. 41. & 42. Geneseos manifestum est.) Porro diu- rurni

turni huiusce luctus causa erat crudele illud mortis genus, quo filium extinctum putabat, a fera & pessima dilaniatum. Quid nos facere par est, Christiani, cum tot nobis damnatorum animas a diabolis, monstris illis horrendis & terribilibus dilanatas, excruciatas, diuexatas, & tortas tartarei que supplicii addictas, ob oculos ponimus.

Multi qui aternitate poenarum pra oculis habuere ad frugem meliorem conuersi sunt.

Psal 76.

Plurimi profecto, qui hanc poenarum aternitatem perpetuo pra oculis habuere, ad poenitentiam vitaque emendationem conuersi sunt; hi in vepra, illi in ardentibus prunas sese nudos coniecere, alij incultam eremum & vastam solitudinem, poenitentia agenda ergo, petiere. Dauid quoque Propheta, regi licet negotijs implicaretur, aternitatem hanc saepenumero mente voluebat, vt ipse de se confessus est: *Annos aternos in mente habui* Ecqui anni, Deus immortalis! neque enim hi cursu solari distinguuntur, nec in duodecim menses, aut in trecentos sexaginta quinque dies & sex horas diuisi sunt, sed in omne aetnum & saeculorum saecula extenduntur.

Decades annorum, tredecades, centuria, chiliades, decades & centuria, myriades, centum myriades, chiliads myriadi, & myriadam myriades, & si quis vltra numerus dari potest, hic locum non habent, sed in omne tempus annus vnus extenditur. Hic hareres arithmetice, nec vltierius numeros hos posses extendere, nam post centenas & centies ac milles millenas annorum myriadas tantumdem erit, quantum prius. Siquidem certum aliquod praefixum esset tempus, quamuis in multa extenderetur saecula; liberationem tamen impii sperarent, & aliquod in tormentis lenimen expetiretur, aut saltem aequanimius paterentur. Sed frustra, quod exemplo iam declarabo. Considerate, obsecro, vastitatem late patentis oceani, quot aquarum guttas in se contineat; & tamen, si post mille annos formica aliquam inde guttulam educeret, & impii Deus promitteret, tunc demum illos inferno liberandos & supplicii eximendos, quando oceanus esset euacuatus; aliquod illis proculdubio solamen foret, sperarentque serius aut citius, tandem sese gloriae caelestis

compartes futuros: Sed vbi dicitur, in aeternum, omnis spes excluditur, atque hoc ipsum est quod impios ad desperationem cogat, & excruciet.

O aternitas in aeternum duratura, o temporis diuturnitas vere metuenda! Hic aures attingite, peccatores. Ipsa, ipsa impiorum castigatio tormenta que tanto durabunt tempore, vt, si singuli qui apud inferos sunt, post decem saecula vel vnam lachrymulam amitterent, ea que vnum in locum congregarentur, ingens tandem illa diluuium excitarent, quo etiam totus obrui mundus posset. Nam quemadmodum saecula in infinitum sese extenderent, ita quoque lacrymae in infinitum exeretcerent, atque ipsum infinitum remanentam, qualis est mundus, facile obruere & absorbere potest. Insinuare his tantum volui, ipsam damnationem perpetuam ac perennem fore.

Ostendit id aperte Angelus ille Apocalypseos, quando nimirum lapidem molarem in mare coniecit, dicens: *Hoc in petrum iuratur* *Apoc. 18.* *Babylon conuias illa magna, & vltra iam non inuenietur.* Visionis huius Angelica sensus hic est, Quo imperu lapis hic oceani fundum petit, eodem etiam peccator infernalem abyssum, e qua nunquam amplius eximetur. An non hoc euidenter aternitatem designat?

Hanc mirum in modum exaggerat Gregorius, verbis istis: *Est ergo miser mors sine Lib. 9. Mortis finis sine fine, de; et illius sine defectu, quia & rali. c. 49.* *mors vivit, & finis semper incipit, & deficere defectum nescit.* Multo que adhuc vehementius & manifestius Bernard. *rocul a beata paradisi patria exulati cruciabitur in ge. edna perpetua, nunquam lucem visuri, nunquam refrigerium adepturi, sed per millia millium annorum in inferno cruciandi, nec unquam inde liberandi.* *Li. Medit. c. 3*

Et sane omnia apud inferos aeterna sunt, Figura. omnis spes illinc veniae & liberationis perdita, omnis illinc gratia exulat. Fornax quidem *Dan. 3.* Babylonica, vt in Daniele legitur, ad quadraginta nouem quidem cubitos flammis circumculabatur, nunquam tamen ad quinquagesimum, quicquid numerus jubilaei, pertingere

E. c. 3. eadem.

eadem potuere. Designatur hic, in inferno, cuius imaginem fornax hæc gerebat, & ubi flamma semper excrecit, nullum inquam jubilæum, id est, redemptionem, gratiam, spem esse, sed pœnas in sempiternum extendendas.

Malachias omnium Prophetarum postremus, quippe veteri Testamento finem imposuit, & quem S. Hieronym. ex Hebræorum traditione Esdræ à secretis fuisse scribit: licet obscure, vere tamen, æternitatem hanc innuit, de iudicio enim extremo locutus hæc verba præmittit: *Ecco dies veniet succensa quasi caminus, & erunt omnes superbi & omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non relinquet eis radicem & germen.* Dies scilicet iudicij igne & ardore succensus, peccatores velut stipulam consumet, erunt enim sicci, aridi, omnique gratia privati, itaq; eosdem aduret, ut nec germen, nec radicem in iis relicturus quoniam omnem illis veniæ, indulgentiæ liberationisque spem præcideret, æternis eos incendiis mancipans. Quamdiu enim arboris alicuius radix in terra hæret, arbor germinare & crescere paulatim potest, sed radice sublata, crescendi nulla amplius spes superest. Hæc igitur dies non relinquet illis radicem aut germen, sed impias illas arbores depascet, radicem spei penitus auferet, adeo ut nulla indulgentia, nulla venia, nulla amplius remissio, relaxatioue expectanda sit, æternum in tormentis sint permansura. O igitur longa temporis diurnitas! ô crudelis æternitas!

Æternitas, inquam, certissime euentura, & inuitabilis. Ita nempe docent id S. Petrus & Iudas Apostoli, atque ita probant: *Si enim angelis peccantibus non peperit, sed rudentibus inferni detractos in Tartarum tradidit, cruciandos in iudicium reservari: credendumne est, eum peccatores, flagitiis variis coopertos mitius habiturum? horumne supplicia breviora erunt & compendiosiora quam Angelorum? nequaquam; Sed ut illi in æternum excruciantur, ita & hi: tali namque ratione sententia prolata est, ite maledicti in ignem æternum.*

Accedit ad hæc, quod ipsa æternitas v. Pœnarum num è fidei nostræ capitibus sit, symbolo A. infernaliū postolorum infernum, *Credo vitam æternam.* æternitas quod cum dicis peccator, tantundem dicis, articulus si ac si aperte profitereris, *Quemadmodum fidei est.* miterteneo, in altero mundo æternam bonis vitam paratam esse, quæ omni eos voluptate & gaudio perfundet; ita quoque credo aliam impijs & peccatoribus destinatam, quæ omnibus eos doloribus, calamitatibus, miseriisque inuoluet. Ni hoc esset, cur, obsecro, toties diuinæ litteræ horrorem perpetuum, vermem mori nescium, ignem inextinguibilem, supplicium sine fine permansurum nobis innuerent: ô æternitas! ô desperatio! ô furor!

Vera, inquam, desperatio; omnis siquidem indulgentiæ spes tunc ablata fuerit, misericordiam janua occulsa, veniæ deniq; locus negatus; nam tormenta semper excrecent, & nunquam minuentur. *Hinc doler, inde pauper, stupor, gemitus, & timor horrens, ardebunt que miseri in igne æterno, in æternum & ultra.* ait in Meditationibus Bernardus, sed multo verberius alio in loco oratione ad peccatorem conuersa: *Antequam puteus te absorbeat, penitere: priusquam infernus te rapiat, peccata tua luge: priusquam in profundum inferni mergaris, negligentiæ tuas plange: ubi iam non est locus indulgentiæ, ubi iam non est letitia, non penitendi licentia, ubi iam non est licentia emendationis: ubi iam non est locus confessionis: quare? quia in inferno nulla est redemptio. ô æternitatem intolerabilem!*

Ficere potest, ô elementissime & mitissime Deus, de quo scriptum est: *Aut obliuiscetur miseri DEVS, aut continebit in ira sua misericordias suas?* Tanto te tempore misericordiarum tuarum obliuisci? Hocine, iustissime, rationi consentaneum erit, tuæque iustitiæ respondens? Itane iudex æterne? cum vere & merito de te eecinerit Psalmista: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Nam quandoquidem pœna quam irrogas, culpæ peccati que malitiæ non vsquequaque respondet, cur delictum temporale cum sit, pœna æterna expietur. Repugnat hoc scilicet verbis illis Apocalypseos: *Quantum*

Apo. 18. glorificavit se. Et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum. Cur enim cum voluptas & delectatio impiorum exigua & brevis fuerit (quippe de quibus scriptum sit: *Ducunt in bonis dies suos: Et in puncto ad inferna descendunt*) ipsa tamen castigatio & poena tam diuturna? peccatum unico puniri momento potest, cur igitur æternis suppliciis illud expiari necesse? ane hoc æquum est, & rationi consentaneum? sed hoc pluribus jam demonstrare conabor, est enim secundum Concionis nostræ membrum.

Æquissimū est, poenas infernales perpetuas esse.

Ecclesiæ fax & lumen Augustinus, cum pluribus demonstrasset, poenas infernales sempiternas esse, tandem concludens, ait diuinam in hac æternitate tamē misericordiam elucere; nondum ex condigno, & secundum peccatorum grauitatem eadem castigando: at tantam eorundem malitiam & peruersitatem esse, vt omnia quæ irrogari possent supplicia eorumque acerbitatem & intensiorem longe antecellant. Adeo vt nulla hic Dei indignatio, sed mera æquitas & iustitia eluceat. Nam, vt bene docet D. Gregorius: *Iustum est vt qui in suo æterno peccauit in Deum, in æterno Dei puniatur*. Vt porro cognoscatis quā Iudicis huius sententia æqua sit, & iusta, & cur damnatorum poenas esse oporteat æternas & perpetuas, aliquot rationes adferam. Prima sit:

Non tam Deus peccatum quam eiusdem malitiam castigat, quæ in voluntate consistit, & si bene matureque attendatur, æterna est. Cur enim putatis peccatorem peccandi finem facere, aut peccatis valedicere? ane ex amore Dei, vel odio peccati, vel metu gehennæ? nequaquam. sed quia vitæ finem instare cernit, quam si putasset ulterius prorogari potuisse, nondum peccandi finem fecisset: cum igitur peruersa illa voluntas æterna sit, æquum est etiam vt poena, qua eadem expiatur, æterna sit & perpetua. Nam sicut alæones ita lusu addicti sunt, vt ludendi prius finem non faciant, quam candela extincta sit: & quamuis ipsum etiam lumen deficiat, eiusque defectu lusus finem accipiat, ludendi tamen voluntas non deficiat, sed potius

tempus ita præcidi, & elapsum esse ægre ferant. Ita peccatores, nam fortuito mundi huius lusu sic additi sunt, ita vitis indulgent, quamdiu vitæ huius fax durat, vt quamuis eadem extingatur, quamuis vita excidant, voluntatem tamen peccandi non exuant. *Voluissent*, inquit Gregorius, *sine fine viuere, vt sine fine possent in iniquitatibus permanere: & alibi, & d. magnam iustitiam pertinet iudicariis, vt nunquam careant supplicio qui nunquam voluerunt carere peccato*. Ecce & aliam rationem.

Lib. 4. dist.

Omne peccatum singularem quandam includit malitiam, quia bonum id quod amissum est, valoris infiniti est: atque ita, vt supplicium illi æquiparetur, poenaque respondeat culpæ, æquum est, vt in eisdem poena etiam infinita sit. Atqui non potest hæc esse infinita intensiue, vt loquuntur Theologi: neque enim creatura subiectum capax est ad huiusmodi poenam sustinendam. igitur infinita vt sit extensiue, quoad tempus & eius dimensionem, necesse est. Ceterum rationis huius vim melius perspicietis, si consideraueritis Christi passionē, ad Patri æterno rigide & exacte vsque quaque propter protoplasti delictum satisfaciendum, necessariā fuisse: hoc nempe peccatum erat infinitum, atque ideo requirebatur, vt qui eidem satisfaceret, infinita etiam esset potentia, vt ita vnum infinitum alteri quam maxime responderet. En tertiam.

Quæ ratio est mercedis meriti, eadem est & castigatiōis demeriti; contrariorum enim contraria est ratio: Atqui piorum meritum, quod non nisi temporale ac momentaneum est, æterna mercede compensatur, iuxta illud Ioan. 6. *Omnis qui videt filium, & credit in eum, Ioan. 6. habet vitam æternam*. Necessum est igitur, demeritum impiorum; quamuis unico momento peractum sit, æterno supplicio expiari. An non hoc vobis verisimile videatur, & æquissimum? Quarta hæc sit.

Pœna, si Aristoteli credimus, intendi autem remitti secundum criminis admissi grauitatem debet: atque ideo fit vt qui principem aliquem offendit, grauius puniatur, quam qui

Arist. 5. Eth.

qui plebecium aut triualem. At quicumque peccat mortaliter, in Deum delinquit, cuius & violat præcepta, & gloriam profanat; cuiusque maiestas infinita est, ideo æterna & infinita supplicia subeat necesse est. Vnica hæc ad persuadendum ratio videtur esse quam efficacissima; quæ etiamsi sola foret, facile tamen persuadeat, nullam Dei in damnatorum castigatione iniustitiam, quin imo magnam eius æquitatem & misericordiam singularem in eadem contineri. Ita namque hoc credo Domine, totoque vitæ meæ tempore libere profitebor, ac tibi jubilans accinam, *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Vltimam hæc statuo.

Cuius causa æterna est, ipsum etiam æternum est & perpetuum. Quod hac similitudine probō: quamdiu namque fax aliquo in loco ardet, tamdiu quoque eiusdem lux & splendor, quæ ardoris effectus sunt, durabunt. At qui peccatum, quod tales in damnatis pœnas caulatur, semper adhuc apud inferos persequatur; quia scriptum est: *Superbia eorum qui te oderunt, ascendit semper.* Necesse est igitur & pœnas semper durare, ac proinde æternas esse: nam vt bene olim scripsit Bernardus, *Semper mal'u in pœna comitatur.* Dic igitur, annon magni huiusmodi iudicis iudicia & decreta recta sunt? Ita profecto: ac proinde indefinenter psallam, *Iustus Dominus, & iustitias dilexit, æquitatem vidit vultu eius.*

IV.

Sed vt vnum alterius est causa, ita vna difficultas hic aliam parit, atque vt in hydra olim contingit, vna difficultate superata alia exurgit & pullulat scilicet. quando quidem tormenta hæc perpetua sunt, qui fieri possit, vt corpora, quæ perennibus illis ignibus aduruntur, non consumantur, & in fauillas redigantur? Respondeo, insigne hoc omnipotentis Dei argumentum esse, quod exemplis vana corpora non consumptura depromptis.

Quomodo
damnatoru
tis Dei argu
mentum esse,
quod exem
plis vana
corpora non
consumptura
depromptis.

Quamuis tres illi pueri Hebræi, Sidrach, Misac & Abdenago, longo tempore fornaci inclusi tenerentur, nunquam tamen eos flamma etiam ardentissima & voracissima, potuit adurere. Sed fuit hoc diuinæ omnipotentis opus, quæ aliquando præter com-

munem rerum ordinem, huiusmodi opera, non sine miraculo, permittit: aut potius signum, per diuinam potentiam, damnatorum corpora, ne ab edaci flamma consumantur, & in fauillas & cineres redigantur, posse conseruari.

Nunquamne oculos coniecistis in rubum *Exod. 3.* illum ardentem, & tamen à flamma & consumptione immunem? animaduersione sane res hæc dignissima est, ac non exiguum miraculum; quod nimirum Moyses visionem magnam appellauit, & sane grandis visio fuit, videre per rubum saeuientem flammam, eiusdem tamen virorem non emori, nec vel minimam spinam aduri. Hinc colligere Dei omnipotentiam licet, & discere, cum si rubum in media solitudine ab exultione tutum conseruare potuerit, damnatorum cadauera exanguia & emedullata, licet à flammis circumuallata, tuta ab incendio facile cõseruare posse; vnde Bernardus. *Sicut ignis in inferno consumit, ut semper referuet, sic tormentum aguntur, ut semper renouentur.* *Lib. Med. s. 5.*

Ipsa quoque rerum natura tot tamque variis nos id argumentis edocuit: quam multos enim in Asia, Africa, Europa, ac præsertim in Sicilia reperire est montes, qui perpetuo flamas eiaculantur, & in quibus ardor inchlussus nunquam deficiat: sed nouo semper alimento è terra visceribus exhalante nutriatur, & tamen ipsi non cõsumantur. Quis autem scit, an non hæc miracula in rerum natura Omnipotens superesse voluerit, vt hinc homines ediscerent, damnatorum apud inferos corporum sortem patem futuram? Et sane ipse Augustinus hinc argumentum sumpsit, hanc pœnarum & ignis perpetuitatem persuadendi: *Quidam inquit, notissimi Sicilia montes, qui tanta diuurnitate temporis atque vetustate, vix tantum, sed inceptis flammis assuunt, atque integri perseverant, satis idonei testes, non minus quod ardet absunt: quibus docemur, non esse incredibile, et hominum corpora sempiterno supplicio punitorum sine detrimento ardeant.* *Lib. 13 de ciuitate.*

Notum deinde etiam euilibet est, Salamandram, mediis licet in ignibus constituta in-

Salaman
dra in i-
tutam,

Psal. 73.

*Serm. 8. su-
p. v. Psal.
Qui habi-
tat.
Psal. 10.*

Quomodo
damnatoru
tis Dei argu
mentum esse,
quod exem
plis vana
corpora non
consumptura
depromptis.

Dan. 1.

gnibus vi-
uit.

tutam, ab igne non absumi, sed eisdem esu-
triri & foueri. Hinc porro discamus, impios
velut Salamandras, in flamma infernali sem-
per victuros, nec vnquam ab eadem absum-
mentos: Vtitur hoc quoque exemplo idem
qui supra Augustinus: Audite verba eius,
Sunt animalia profecto corruptibilia, quia mortalia, tamen in medijs ignibus viuunt.

Dent. 29.

Psal. 48.

Obiectio.

Adhæc si magnus ille totius vniuersi Oe-
conomus, Hebræorum in deserto Sinaicom-
morantium veltes quadraginta annorum
spatio integras conseruauit, nec eorum cal-
ceamenta vetustate consumpta sunt; cur nõ
eadem potestate damnatorum corpora, li-
cet perpetuo amburantur, integra & a com-
bustione immunia seruare poterit? Nemo
dubitet: Semper quidem a flamma torque-
buntur, nunquam tamen ab eadem aduren-
tur, aut in cineres redigentur, quod testimo-
nio suo confirmat Psalmographus, dicens,
*Mors depascet eos: nihil quippe diuinæ poten-
tiæ impossibile. Peter forsitã aliquis, num
corpora illa corruptioni obnoxia sint, nec
ne, quidquid n. è contrarijs constat corrup-
pi potest, atqui corpora damnatorũ eo mo-
do composita sunt, quo nostra: igitur eodem
etiam quo nostra, modo corrumpi queunt:
Si enim corruptioni obnoxia non essent, hoc
vel naturaliter, vel per gratiam contingeret;
sed naturaliter id fieri nequit, quia sunt ea-
dem quæ modo sunt, & multo minus per
gratiam, quia omnis illis gloria & gratia ab-
lata erit.*

Corpora
damnato-
rum non
poterunt
corrumpi.

Dico igitur, ipsa damnatorum corpora
vere incorruptibilia fore, idque ex natura;
non quod aliquod incorruptionis princi-
pium habeant, sed prouenit hoc ex defectu
primi mobilis, quod omnia solet corrumpere
& in putredinem redigere. Notandum
adhæc, contraria quæ sunt instar membro-
rum, partium & compagum, & quibus cor-
pora nostra compacta sunt, non esse nisi se-
cunda principia, & initia corruptionis: nam
primum agens, quod naturam hanc destruit
& demolitur, est ipse cælorum motus: adeo
vt præsupposito hoc motu, omnia quæ è cõ-
trarijs composita sint, necessario debeant
corrumpi, nisi virtus quædam alia & causa

Tom. 4. Bess. Aduent.

sublimior obstaculum opponat. Atqui, vbi
iudicio peracto primi mobilis motus cessa-
uerit, contraria nullam penitus ex se corru-
ptionem causari poterunt, atque ita corpora
damnatorum non corrumpentur. Ita namq;
textus facer habet, *In diebus illis quærent ho-
mines mortem, & non inuenient eam: desidera-
bunt eam, & mors fugiet ab eis.* Necesse quo-
que est, impios tum in corpore, tum in ani-
ma supplicijs sempiternis excruciaci; scri-
ptum namque est, *ibunt in supplicium ater-*
num. At hoc fieri non posset si eorum corpo-
ra tandem deficerent & corrumpentur:
quidquid enim corruptioni idem & finitio-
ni obnoxium est: atqui ipsa finitio è directo
æternitati contraria est.

Hoc igitur in mente habeto peccator,
hoc animo in sculpe, æternitatem hanc sem-
per ante oculos pone: tecum interdum di-
spice, quam graue sit ac miserum, in æter-
num grauissimis cruciatibus torqueri. Quid
enim non faceres, quam pecuniam non per-
solueres, si necesse foret, angustis toto vitæ
tempore calceis indui, aut importunum mu-
scæ in oculos aut faciem volatum, aut assi-
duam pulicis in aure titillationem tolerare,
quo ab hac molestia, aut importuna vexa-
tione liberareris. Quid non promitteres me-
dico, si continua febris excruciaci deberes?
quid non Principi, si teterrimo semper car-
ceri inclusus viuere; quo & sanitati & liber-
tati restitui possis? Quid igitur erit, indefi-
nenter & in æternum, apud inferos sine vlla
spe grauissimis pœnis excruciaci? Dico mi-
hi, si ad triginta, vel quadraginta tibi annos
in lecto molli pluma suffulto cubandum es-
set, an non graue esset & molestum? quanto
hanc molestiam pretio, qua mercede redi-
meres?

Quid erit igitur, in omne æuum, me-
dias inter flammam, medijs in ignibus con-
stitutum esse, sine fine ardere, sine spe re-
laxationis excruciaci? Quamobrem hæc
in mente gere, & nunquam in Deum delin-
ques.

At tu ò Seruator mundi, nostri miserere,
nosque conserua, ne in diuinæ iustitiæ ma-
nus incidamus, nec ad tam horrenda sup-
plicia,

Ff plicia,

plicia condemnemur. Quis enim a quo animo ferat, o Redemptor animarum, in aeternum castigari, perennibus in suppliciis versari, perpetuo incendio apud inferos excruciaris? quis ita marmoreus, aeneus, aut ferreus inueniatur, qui haec omnia infraeto animo perferat? tot noctes longissimas in continuo incendio versetur, tot annos hanc daemonum & poenarum violentiam sustineat, semper in ignibus iaceat, prunas candentes calcet, in eis extensus sit & sepultus: daemones insultantes, torquentes, ad torquendum socios inuitantes noua tormeta cominiscetes cernat? audiat quoque furias illas, conuicia, contumelias & opprobria euomentes? Quis, inquam, haec omnia aequanimiter sustineat, quis non ad insaniam redigatur; quis habenas furoris non laxet? O aeternitas, o aeternitas! Tu igitur nos defende ac protege Domine, & loco aeterni supplicij, ad aeterna nos gaudia perduci: hoc scilicet est quod speramus, in hoc omnem nostram beatitudinem sitam arbitramur, ad quam nos deducat, & Pater & Filius, & Spiritus S. Deus, qui in saeculorum saecula est benedictus.

SABBATO.

DE INFELICI DAMNATORUM sorte.

Partitio.

1. Quod damnatorum extrema sit infelicitas.
2. Suffragia fidelium damnatis nihil profunt.
3. De numero damnatorum.

Memorare nouissima tua, & maxime, quanta sit damnatorum apud inferos miseria & infelicitas, & in aeternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

Ips. 24.

I SATAS Propheta, qui tum lingua tum calamo octoginta annis Iudaorum Synago-

ga profuit, cuiusque historia magis Evangelij quam prophetiae speciem, ut quidem Hieronymus ait, praefert; obscurum autem quando carcerem descripsit, in quo variis captiui, omnis spe relaxationis priuati, detinebatur. Cum loci huius interpretes consulerem, repeti, veram hic damnatorum eorumque sortis imaginem proponi, qui nimirum laesa diuina maiestatis rei carceribus infernalibus, omni solem amplius videndi, libertatisque adipiscenda spe exclusa, mancipati sunt. O rem deplorandam, o sortem infelicem sic miseram! Ah, vete calamitosos, quicumque ad hanc subeundam condemnati sunt! Hanc ipse hodierna die vobis audientibus latius exponam: modo linguae verborumque meorum directori Spiritui Sancto, adesse dicenti, & sacratissima Virgini intercessione succurrere, non graue videatur. Antequam igitur ulterius proueamus, ad eam vota nostra dirigamus, dicentes vna voce:

AUE MARIA.

Neminem vestrum esse putem, Auditores, qui non commoueatur, & ad commiserationem exciteur, dum tristem Samsonis viri strenuissimi casum legerit: quis enim non admiretur & obstupescat, cum fortissimum ducem a Philisthim captiuum abduci, ignominiaque affici videt, ut & comam ei rotoderint, oculos eruerint, manus pedesque vinxerint, in pristinum eum compegerint, quo ita omnium ludibrium factus, & spectaculum, hostium risui & sannis expositus, in amaritudine vitam terminaret? At si damnatorum sortem & calamitatem audieritis, statuetis profecto Sampsonis miseras calamitatesque pueriles & ludicras, cum his si conferantur, videri. Quis sine admiratione audiat, videat, & credat, tot potentes & locupletes, opibus turgentes, honoribus cumulosos, deliciis affluentibus, ad tantam miseriam reductos esse, ut a demonibus hostibus iuratissimis captiui abducti sint, voluptatibus priuati, intelligendi vi spoliati, manus pedesque vincti: & aeternarum poenarum rotae alligati, ut in miseris & aetu-